

системами / В. І. Ямковський. // Українсько-грецький міжнародний науковий юридичний журнал «Порівняльно правові дослідження». – 2002. – № 2. – С. 28.

4. Журавко В. С. Проблеми введення судового прецеденту в правову систему України / В. С. Журавко // Управління розвитком. – 2013. – № 16. – С. 107.

УДК 177.9 (043.2)

Матвійчук Я.Ю., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Пильгун Н.В., к.ю.н., доцент

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ

Кожен громадянин повинен мати право на доступ до правосуддя, щоб захистити свої порушені чи невизнані права, свободи та інтереси. Розглядаючи Конституцію України і Закони України варто зауважити, що вони гарантують це право кожній особі. Здається, що це право здійснити дуже просто. Проте, крім права, громадянин має мати можливість його реалізації.

Різні аспекти цієї проблеми були предметом вивчення багатьох науковців і юристів, а саме: Ю. В. Білоусова, В. Д. Бринцева, Л. О. Воскобітової, В. В. Городовенка, Ю. М. Грошевого, К. Ф. Гуценка, М. А. Гурвича, М. Л. Ентіна, В. М. Жуйкова, О. Р. Куйбіди, В. М. Лебедева, Д. Д. Луспеника, В. Т. Маляренка, І. Є. Марочкіна, О. М. Овчаренко, І. А. Приходька, Д. М. Притики, Н. Ю. Сакари, В. М. Сидоренка, Н. В. Сибільової, В. Є. Чіркїна, О. Г. Шило, В. І. Шишкіна, П. І. Шевчука, С. Г. Штогуна, А. Г. Яреми, В. В. Яркова та н.

Під доступом до правосуддя, згідно зі стандартами судів загальної юрисдикції, слід розуміти здатність особи безперешкодно отримати судовий захист як доступ до незалежного і безстороннього вирішення спорів за встановленою процедурою на засадах верховенства права.

В Україні діє принцип вільного доступу до правосуддя. Аналізуючи його, треба звернути увагу на отримання кваліфікованої правової допомоги, що безпосередньо стосується реалізації цього права в Україні. Ця допомога в Україні надається адвокатськими об'єднаннями, окремими адвокатами та фахівцями в галузі права, які зареєстровані у встановленому законом порядку та мають свідоцтво про надання правової допомоги. Варто сказати, що в Україні існує недостатність правової допомоги, що виступає практичною перешкодою в доступі до правосуддя.

При цьому слід зазначити, що право на одержання безоплатної правової допомоги при розгляді цивільних справ відсутнє як таке, й вимога надати правову допомогу може виникати лише у випадках, коли:

а) національний процесуальний порядок змушує заявника звернутися за допомогою до адвоката для представництва своїх інтересів на певній стадії процесу (наприклад, в суді касаційної інстанції);

б) з причин складності порядку судочинства або справи. При цьому повноцінний доступ до правосуддя може бути забезпечено шляхом функціонування системи надання безоплатної правової допомоги, а також спрощенням порядку, який би дозволяв представляти свої інтереси в суді по цивільним справам особисто. Слід зазначити, що пункт «с» ч. 3 ст. 6 Конвенції гарантує право на безкоштовну правову допомогу особі, якщо вона не має достатніх коштів, лише у кримінальному процесі. Проте, суд у справі «Airey v. Ireland» зауважив, що не зважаючи на відсутність такої норми для цивільного процесу, п. 1 ст. 6 Конвенції може спонукати державу забезпечити правову допомогу захисника, коли така допомога необхідна для реального доступу до суду. У цьому контексті слід зазначити, що в Україні на сьогодні є чинним Закон України «Про безоплатну правову допомогу» від 02.06.2011 р., яким визначено порядок реалізації права на безоплатну правову допомогу, підстави та порядок, а також державні гарантії щодо її надання.

Окрім цього, в Україні на сьогодні є актуальною проблема, пов'язана із порушенням права на доступ до правосуддя через збільшення розміру судового збору. Так, із запровадженням Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сплати судового збору», який набрав чинності 01.09.2015 р., збільшеного розміру судового збору, ряд категорій осіб втратили пільги по сплаті судового збору, ряд інших осіб (насамперед малозабезпечені особи, пенсіонери тощо) через незадовільне матеріальне становище не в змозі сплатити непомірний для них новий розмір судового збору, через що вони не мають як можливості звернутися до суду.

З 1 січня 2017 року розмір судового збору знову став значно більшим. Зазначені законодавчі положення містять в собі певні ризики щодо порушення права на доступ до правосуддя (і, як наслідок, права на судовий захист в цілому), оскільки для ряду категорій осіб, зокрема як тих, що втратили пільги по сплаті судового збору, так й інших малозабезпечених категорій, судовий захист їхніх прав став недоступним.

Отже, підводячи підсумки, варто сказати, що дані статистичних судових досліджень, які кожного року проводить Верховний Суд України, засвідчують той беззаперечний факт, що кількість звернень до судів загальної юрисдикції щороку збільшується. Це переконливо доводить наявність довіри громадян до судової системи, незважаючи на те, що суди чи окремі судді постійно зазнають критики як з боку суспільства, так і з

боку державних інституцій. Попри все, суд залишається унікальним інструментом з розгляду і вирішення матеріально-правових спорів у всіх сферах суспільного життя. З огляду на це, можна зробити висновок, що правосуддя повинно бути доступним для всіх без винятку верств населення з точки зору матеріального і процесуального права, фінансових і правових можливостей, соціального і майнового статусу особи.

Література

1. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 2 червня 2011 р. № 3460-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>

2. Лемак О. В. Право на судовий захист: конституційно-правовий аспект: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02 / О.В. Лемак; Ужгород. нац. ун-т; Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. – Харків, 2014. – 20 с.

3. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

4. Про прокуратуру: Закон України від 5 листопада 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 53. – Ст. 793.

УДК 340.111(043)

Мельничук І.С., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Шапенко Л. О., асистент

БАЛАНС ПУБЛІЧНИХ ТА ПРИВАТНИХ ІНТЕРЕСІВ ЯК ОСНОВА ДЕМОКРАТИЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Демократична форма політичного режиму, яка панує в Україні, передбачає забезпечення в суспільстві балансу інтересів, зокрема публічних та приватних. Оптимальне співвідношення таких інтересів є необхідною умовою гармонійного розвитку як усього суспільства, так і окремої особистості. Тим не менше, баланс протилежних інтересів у суспільстві сприяє ефективності функціонування держави. Для цього й потрібно підтримувати рівновагу публічних і приватних інтересів у правовому регулюванні.

З метою забезпечення балансу інтересів необхідним є визначення форм їх співвідношення, які в свою чергу включають ряд обставин, таких як: конституційні принципи рівноправності, виявлення публічно-правової або приватноправової значущості, цілі конкретних правовідносин, їх зміст з погляду переваги публічного або приватного начал, аналіз відповідної практики правозастосування та ін. У суспільних відносинах приватні і публічні інтереси не існують ізольовано одні від одних, а тісно